

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 23 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:SSO Maria Taront

Protokolant:Starszy sekretarz sądowy Lidia Bartlitz

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2014r w Poznaniu

sprawy z powództwa S. R. (1)

przeciwko P. M.

- o uznanie za niegodnego dziedziczenia

1. Uznaje pozwanego za niegodnego dziedziczenia po zmarłej w dniu 18 maja 2012r T. M..
2. Zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego .
3. Nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 7500 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu.

/-/SSO Maria Taront

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym do tutejszego Sądu dnia 17 maja 2013 roku powódka S. R. (1) wniosła o uznanie pozwanego P. M. za niegodnego dziedziczenia po zmarłej w dniu 18 maja 2012 roku T. M. – żonie pozwanego, a także zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. Wartość przedmiotu sporu powódka określiła na kwotę 150.000 zł.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że T. M. zmarła w dniu 18 maja 2012 roku w wyniku choroby nowotworowej. Powódka jest córką zmarłej, a pozwany jest jej mężem oraz ojczymem powódki. W dniu 12 grudnia 2011 roku T. M. sporządziła własnoręczny testament, w którym do spadku powołała powódkę, jednocześnie wydziedziczając pozwanego. Spadkodawczyni jako przyczynę wydziedziczenia podała wieloletnie znęcanie się psychiczne i fizyczne męża nad nią. Matka powódki spisała testament w obecności dwóch świadków i powódki, jednakże z uwagi na silne emocje towarzyszące temu wydarzeniu zapomniała opatrzyć go podpisem. Spadek po zmarłej na podstawie ustawy nabyli powódka i pozwany, każdy w 1/2 części.

W chwili sporządzania testamentu powódka miała założoną Niebieską Kartę, rodzina znajdowała się pod opieką pracownika socjalnego z MOPR, a nadto na skutek złożonego w listopadzie 2011 roku zawiadomienia o popełnieniu przez pozwanego przestępstwa pobicia w toku było postępowanie karne przeciwko pozwanemu. W związku z pobiciem sporządzona została obdukcja lekarska. Zdaniem powódki wolą jej matki, która zdawała sobie sprawę ze swojego ciężkiego stanu zdrowia, było wydziedziczenie męża i powołanie do spadku jego jedynej spadkobiercy córki – powódki.

Powódka została zwolniona od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej w całości. (k. 58)

W odpowiedzi na pozew z dnia 8 października 2013r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie powódki kosztami postępowania w całości.

Pozwany zaprzeczył, aby znęcał się psychicznie i fizycznie nad żoną T. M. oraz powódką. Stwierdził ponadto, że dochodziło pomiędzy nim a żoną do spięć i kłótni, których podłożem były kwestie finansowe, gdyż był traktowany przez żonę jak najemca lokalu, co przejawiało się w tym, że żądała od niego czynszu. Ponadto wbrew woli pozwanego spadkodawczyni zamierzała wynajmować pokój w mieszkaniu osobom trzecim. Pozwany nie akceptował także tego, że powódka po ukończeniu edukacji nie partycypowała w kosztach utrzymania domu. Zdaniem pozwanego działania jego żony związane z zawiadomieniem MOPS i założeniem Niebieskiej Karty były podejmowane za namową powódki.

W piśmie procesowym z dnia 24 stycznia 2014r. pełnomocnik pozwanego, przyznając fakt skazania pozwanego za przestępstwo z art. 207 § 1 i art. 157 § 2 kodeksu karnego, podniosła, iż występująca w art. 928 § 1 k.c. przesłanka „ciężkiego przestępstwa” jest pojęciem ocennym, nieostrym, wieloznacznym i w ustawodawstwie, zarówno karnym, jak i cywilnym, brak jest jego definicji. W okolicznościach niniejszej sprawy działania pozwanego nie były podyktowane chęcią sprawienia przykrości członkom rodziny, a stanowiły odpowiedź na ustawiczne konflikty i napięcia między nimi.

W dalszej części procesu strony podtrzymały swoje stanowiska procesowe.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

T. M. zmarła dnia 18 maja 2012 roku w P..

Postanowieniem z dnia 29 października 2012r. Sąd Rejonowy (...)w sprawie o sygn. akt (...)stwierdził, że spadek po zmarłej dnia 18 maja 2012r. w P. T. W. M. M. (1):

- mąż S. M., mąż,

- S. R. (1), córka,

każdy w 1/2 części.

Okoliczności bezsporne.

Dowód: odpis skrócony aktu zgony – k. 9, postanowienie Sądu (...) z dnia 29 października 2012r. – k. 12.

W dniu 12 grudnia 2011r. T. M. sporządziła testament, w którym cały swój majątek zapisała córce S. R. (1), oświadczając jednocześnie, że wydziedzicza męża P. M. z powodu wieloletniego znęcania się psychicznego i fizycznego nad nią. Testament sporządzony został w obecności dwóch świadków, jednak z uwagi na brak własnoręcznego podpisu spadkodawczyni, okazał się nieważny.

Dowód: testament z dnia 12 grudnia 2011r. – k. 11.

Wyrokiem Sądu Rejonowego (...)Wydział (...)z dnia 23 maja 2013r. w sprawie o sygn. akt (...)oskarżony P. M. został uznany za winnego tego, że w okresie od marca 1992 r. do 18 listopada 2011r. w S. i w P. znęcał się psychicznie nad swoją pasierbicą S. R. (2) w ten sposób, że wszczywał awantury domowe, krzyczał i znieważał wymienioną słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, a nadto w okresie od stycznia 2005r. do 18 listopada 2011r. w P. znęcał się psychicznie i fizycznie nad swoją żoną T. M. w ten sposób, że wszczywał awantury domowe, krzyczał i znieważał ją słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, a nadto stosował przemoc fizyczną polegającą na szarpaniu i popychaniu, w tym w dniu 10 listopada 2011r., bijąc pokrzywdzoną pięściami w ramię, klatkę piersiową i głowę spowodował u niej obrażenie ciała w postaci bolesności uciskowej prawej okolicy ciemieniowej i trzech sińców o wymiarach 4x3 cm, 8x6 cm, 7x5,5 cm na powierzchni przednio-bocznej ramienia lewego na całej jego długości czym spowodował naruszenie czynności narządów jej ciała na okres poniżej 7 dni tj. przestępstwa z art. 207 § 1 kk i art. 57

§ 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na podstawie art. 207 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę jednego roku pozbawienia wolności. Wyrok ten jest prawomocny.

Dowód: Wyrok Sądu (...)z dnia 23 maja 2013r. w sprawie o sygn. akt (...) – k. 289-290 akt sprawy Sąd (...).

Okoliczności bezsporne.

Zachowanie pozwanego wobec żony i pasierbicy uległo wyraźnej zmianie w 1992 roku. Zaczął naśmiewać się z wyglądu powódki, wyzywać, kontrolować, a od 1996r., kiedy skończyła szkołę miał do niej pretensje o zbyt mały udział w kosztach utrzymania domu.

Od 2005 roku zachowanie pozwanego wobec żony stało się szczególnie agresywne. W tym czasie małżonkowie przeprowadzili się ze S. na os. (...) w P.. Mieszkanie zostało zakupione z pieniędzy pochodzących ze sprzedaży domu i stanowiących majątek odrębny spadkodawczyni. Pozwany wulgarnie wyzywał żonę, popychał ją, szarpał, pluł na nią. Awantury pomiędzy małżonkami dotyczyły zwykle błahych kwestii i były prowokowane przez pozwanego. W nocy, gdy sam nie mógł spać, zapalał światło w całym domu i żądał od żony i pasierbicy, aby również nie spały. Pozwany szydził z powódki i jej matki, poniżał je.

Od około 2008r. rodzina nie spożywała wspólnych posiłków, jednak małżonkowie zajmowali wspólny pokój aż do śmierci matki powódki.

W 2011 roku T. M. postanowiła wynająć jeden z pokoi w mieszkaniu, aby uzyskać dodatkowe środki finansowe, co stało się przyczyną kolejnej awantury, bowiem pozwany nie akceptował tego pomysłu. Pozwany wyrażał wobec spadkodawczyni pretensje, że zbyt mało pracuje, niedostatecznie dużo zarabia, za karę nie pozwalał korzystać z telewizora i robił wyrzuty, że zużywa zbyt dużo energii elektrycznej i wody w domu.

W dniu 10 listopada 2011 roku pozwany w trakcie awantury pobił żonę pięściami po klatce piersiowej, ramionach głowie, powodując u niej obrażenia ciała w postaci bolesności uciskowej prawej okolicy ciemieniowej, i trzech sińców o wymiarach 4x3 cm, 8x6 cm, 7x5,5 cm na powierzchni przednio-bocznej lewego ramienia na całej jego długości, co spowodowało naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej 7 dni.

Dowód: karty 1-9, 11-13, 15-19, 21-23, 30-33, 9, 44-45, 47, 50, 59-62, 65, 64, 73-80, 118, 120, 121, 153, 144, 147, 172-279, 198-221, 270-276, 282-286, 297-310, 344-347, 354-360 akt sprawy Sąd (...)

W dniach 14 listopada 2011r., 18 listopada 2011r., 20 listopada 2011r., 23 grudnia 2011r., 4 stycznia 2012r., 5 stycznia 2012r., 8 stycznia 2012r. w mieszkaniu stron miały miejsca interwencji policji z powodu awantur.

Dowód: notatka urzędowa KP P. – (...) sierż. H. S. z dnia 12 stycznia 2012r. – k. 31 akt sprawy Sąd (...)

Choroba T. M., którą stwierdzono w grudniu 2011 roku., nie wpłynęła na poprawę relacji małżonków. W nocy, kiedy T. M. wróciła ze szpitala doszło do interwencji policji. Gdy T. M. leżała w hospicjum pozwany nie odwiedzał jej. Kontaktował się jedynie telefonicznie i dokuczał jej, naśmiewał się z niej, że jest łysa i nosi chustkę, co było efektem chemioterapii. Zmarła zamierzała rozwieść się z pozwanym. W czasie awantur z pozwanym T. M. była spokojna i wycofana.

T. M. skarżyła się znajomej z pracy M. P. na zachowanie męża, mówiła także, że mąż ją bije. Bała się o córkę.

Powódka i jej zmarła matka żyły w przeświadczeniu, że zasłużyły sobie na to, w jaki sposób pozwany je traktował. Przez wiele lat były zastraszone i nie podejmowały żadnych działań w celu zmiany tego stanu rzeczy.

Dowód: zeznania powódki – k. 154-155, zeznania świadka M. P. – k. 115-116.

W dniu 27 listopada 2011r. spadkodawczyni zgłosiła się w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej na os. (...) w P. zawiadomienie, że mąż się nad nią znęca. Już wcześniej złożyła zawiadomienia na policję. W rozmowie z pracownikiem MOPS pozwany zaprzeczył, by znęcał się nad żoną i stwierdził, że został sprowokowany do jej pobicia.

Dowód: zeznania świadka D. G.- B. – k. 116.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, to jest: odpisu skróconego aktu zgony (k. 9), postanowienia Sądu (...)z dnia 29 października 2012r. (k. 12), Wyroku Sądu (...)z dnia 23 maja 2013r. w sprawie o sygn. akt (...)– k. 289-290 akt sprawy Sąd (...) (...), kart 1-9, 11-13, 15-19, 21-23, 30-33, 9, 44-45, 47, 50, 59-62, 65, 64, 73-80, 118, 120, 121, 153, 144, 147, 172-279, 198-221, 270-276, 282-286, 297-310, 344-347, 354-360 akt sprawy Sąd (...)

Dokumenty urzędowe zgromadzone w aktach niniejszego postępowania , a wskazane wyżej w niniejszym uzasadnieniu uznano za wiarygodne w całości. Zostały sporządzone w odpowiedniej formie przez uprawnione do tego organy i w ramach ich kompetencji Zgodnie z treścią art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Autentyczność dokumentów urzędowych, jak również prawdziwość treści dokumentów urzędowych nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania w oparciu o treść art. 232 k.p.c. w zw. z art. 252 k.p.c., również Sąd nie znalazł podstaw do tego, aby uczynić to z urzędu.

Szczególne znacznie dla ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie miały wyrok sądu karnego wraz z uzasadnieniem oraz zgromadzone w aktach sprawy Sądu (...)dokumenty w postaci protokołów zeznań świadków, protokołów rozprawy, aktu oskarżenia. Pozwoliły one na powzięcie ustaleń w zakresie sposobu, w jaki pozwany postępował w stosunku do spadkodawczyni. Wyrok skazujący stosownie do treści art. 11 k.p.c. wiązał Sąd w sprawie niniejszej.

Dokumentem prywatnym, który został zaliczony w poczet materiału dowodowego jest testament spadkobierczyni z dnia 12 grudnia 2011r. Sąd uznał, iż jest to dokument wiarygodny, gdyż żadna ze stron nie kwestionowała ich treści, jednak jego potraktował go jedynie pomocniczo. Przede wszystkim nie jest on testamentem ważnym ze względu na brak podpisu spadkodawczyni.

Sąd uwzględnił w całości zeznania świadka **M. P.** (k. 115-116), znajomej T. M. z pracy, której spadkodawczyni żaliła się, że w domu „ma piekło” i boi się o córkę, widziała także siniaki u spadkodawczyni. Świadek zeznawała także w sprawie karnej. Spadkodawczyni mówiła jej o krzykach i awanturach, a jednocześnie wyrażała obawy, czy ktokolwiek uwierzyłyby w zachowanie pozwanego wobec niej. Świadek jest osobą obcą dla stron, a jej wiedza pochodziła wyłącznie od spadkodawczyni oraz z własnych obserwacji. Jej zeznania odnosiły się do faktów, były obiektywne, logiczne i spójne. Powyższe pozwoliło nadać im przymiot wiarygodności. Stanowią one pełnowartościowy i przydatny materiał dowodowy ze względu na wskazane w nich okoliczności.

Sąd uznał za wiarygodne i posiadające pełną moc dowodową zeznania świadka **D. G. - B.** (k. 116), pracownika MOPS w P., z którego pomocy korzystała spadkodawczyni. Świadek jest osobą obcą dla stron, a jej wiedza na temat relacji małżonków M. pochodzi z interwencji, jakie w ramach swoich czynności zawodowych podejmowała w ich rodzinie oraz z relacji spadkodawczyni. Wiarygodność tych zeznań nie była przedmiotem zarzutów żadnej ze stron. Także Sąd nie znalazł podstaw, aby je kwestionować. Ich przydatność dla poczynienia istotnych w sprawie ustaleń, Sąd ocenił wysoko.

Odnosząc się do zeznań powódki **S. R. (1)** (k. 154-155), Sąd dokonał ich oceny w kontekście pozostałego materiału dowodowego zebranego w sprawie, mając na uwadze, iż świadek sama doświadczyła ze strony pozwanego zachowań mających znamiona znęcania, a także, że była ona mocno związana z matką. Taka ocena jej zeznań pozwoliła wysunąć wniosek, iż są one wartościowym i wiarygodnym materiałem dowodowym.

Pozwany **P. M.** (k. 155-156) w swoich zeznaniach przyznał, że reagował emocjonalnie kiedy został sprowokowany, a nadto, że jesienią 2011 roku doszło do eskalacji konfliktu pomiędzy nim a spadkodawczynią. Zaprzeczył jednak temu, aby jego zachowania w stosunku do żony i pasierbicy wynikały ze złej woli, bowiem były one wynikiem wzajemnych relacji stron, które nie tylko z jego winy były niewłaściwe. Zdaniem pozwanego był on prowokowany przez spadkodawczynię. Zeznania pozwanego okazały się w kontekście pozostałego materiału dowodowego niewiarygodne. Obraz sytuacji nakreślony przez pozwanego kłóci się z tym przedstawionym przez powódkę i świadków, a przede wszystkim wynikającym z wyroku skazującego oraz akt sprawy karnej.

Postanowieniem z dnia 9 czerwca 2014r. Sąd oddalił wniosek pełnomocnika pozwanego o przesłuchanie świadków H. F., P. K., A. M., E. Z. oraz wniosek o przeprowadzenie dowodu z zapisu na płycie CD (k. 154) na podstawie art. 231 k.p.c., albowiem fakty mające być ustalone na podstawie tych dowodów wynikają z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy karnej, które Sąd włączył do materiału dowodowego w niniejszej sprawie. W sprawie karnej wszyscy wyżej wskazani świadkowie złożyli szczegółowe zeznania. Zapis na płycie CD z zapisem kłótni stron również był odtworzony w toki postępowania karnego, a jego treść odzwierciedla uzasadnienie wyroku karnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W niniejsze sprawie powódka domagała się uznanie pozwanego za niegodnego dziedzicznie spadku po zmarłej T. M. (matce powódki). W uzasadnieniu swojego żądania powódka podała, że jej ojczym dopuścił się umyślenie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawczyni. Zdaniem powódki pozwany przez wiele lat znęcał się psychicznie i fizycznie nad swoją żoną, co stwierdzone zostało prawomocnym wyrokiem karnym skazującym go za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i 157 § 2 k.k.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa, zaprzeczając aby zachowywał się wobec żony w sposób opisany przez powódkę. Podniósł, iż jego agresywne zachowania wobec niej były odpowiedzią na ustawiczne konflikty i napięcia istniejące pomiędzy małżonkami. Wobec skazania go wyrokiem karnym za przestępstwo przeciwko T. M., wskazał on, iż czyn, jakiego się dopuścił nie powinien być oceniany jako „ciężkiego przestępstwo” w rozumieniu art. 928 § 1 pkt 1 k.c.

Stosownie do treści art. 928 § 1 pkt 1 k. c. spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli dopuścił się umyślenie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkobiercy. Spadkobierca niegodny zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Powyższy przepis odzwierciedla powszechnie przyjęte w społeczeństwie normy etyczne i panujące zwyczaje, zgodnie z którymi jako niesłuszne o niewłaściwe postrzegane jest dziedziczenie osoby, która dopuściła się względem spadkodawcy czynów niegodnych, cechujących się wysokim stopniem naganności i winy (vide: Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 kwietnia 2013r., I ACa 23/13, Lex nr 1307390).

W okolicznościach niniejszej sprawy, wobec istnienia wyroku karnego skazującego pozwanego za przestępstwa naruszenia czynności ciała na okres poniżej 7 dni oraz znęcania się psychicznego i fizycznego popełnione na szkodę żony T. M. (spadkodawczyni), Sąd dokonał oceny, czy popełnione względem spadkodawcy przestępstwo może być opatrzone przymiotnikiem „ciężkie”. Niewątpliwie sam fakt istnienia wyroku skazującego spadkobiercę za umyślne przestępstwo przeciwko spadkodawcy ma w niniejszej sprawie znaczenie kluczowe. Stosownie bowiem do treści art. 11 zd. 1 k.p.c., ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym.

Wracając do pojęcia „ciężkiego przestępstwa” przyznać należy rację pełnomocnikowi pozwanego, iż w ustawodawstwie cywilnym, jak i karnym nie funkcjonuje żadna jego definicja, pozwalająca na automatyczne dokonania kwalifikacji danego czynu do tej kategorii. Zwrot ten jako nieostry, niedookreślony pozostawia sądowi pewną swobodę interpretacyjną, pozwalając na kwalifikację danego zachowania w zależności od kontekstu konkretnego przypadku. W doktrynie wskazuje się, iż „o tym, czy umyślne przestępstwo przeciwko spadkodawcy może być potraktowane jako

ciężkie przestępstwo, decydują okoliczności konkretnego przypadku z uwzględnieniem przede wszystkim nasilenia złej woli sprawcy i dotkliwości skutków takiego przestępstwa” (tak: F. Błahuta w: Kodeks Cywilny. Komentarz. Księga Czwarta. Spadki, Wydawnictwo Prawnicze W-wa 1972 r., s. 1838). Oceniając, czy przestępstwo, o które chodzi, ma cechy przestępstwa ciężkiego w rozumieniu art. 928 § 1 k.c., sąd powinien brać pod uwagę rodzaj dokonanego przez sprawcę czynu (kategorię przestępstwa) oraz, obok stopnia nasilenia złej woli, takie okoliczności, jak okrucieństwo, chęć poniżenia spadkodawcy, w sposób szczególnie dla niego dotkliwy (por. prof. dr hab. M. Pazdan w: Kodeks Cywilny. Komentarz, Tom III, Spadki pod red. K. Pietrkowskiego. CH Heck W-Wa, 2013, s. 792).

W orzecznictwie do czynów karalnych zasługujących na opatrzenie przymiotnikiem „ciężkie” zalicza się: przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu (art. 148-162 k.k.), przeciwko wolności spadkodawcy (art. 189-193 k.k.), przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (art. 197- 205 k.k.), przeciwko rodzinie i opiece (art. 206-2011a k.k.) oraz przeciwko czci i nietykalności cielesnej (art. 212-217a k.k.) – vide: Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 kwietnia 2013r., I ACa 23/13, Lex nr 1307390, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 czerwca 2000r., I ACa 262/00, Lex 51706. Przepisy prawa karnego decydują o tym, czy dane przestępstwo uznane zostało za umyślne, natomiast ocena, czy powinno być one zakwalifikowane jako „ciężkie” należy do sądu cywilnego (por. F. Błahuta w: Kodeks Cywilny. Komentarz. Księga Czwarta. Spadki, Wydawnictwo Prawnicze W-wa 1972 r., s. 1838).

W okolicznościach niniejszej sprawy bezspornym jest, że pozwany został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu (...)za to, że w okresie od stycznia 2005r. do 18 listopada 2011r. w P. znęcał się psychicznie i fizycznie nad swoją żoną T. M. w ten sposób, że wszczynał awantury domowe, krzyczał i znieważał ją słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, a nadto stosował przemoc fizyczną polegającą na szarpaniu i popychaniu, w tym w dniu 10 listopada 2011r., bijąc pokrzywdzoną pięściami w ramię, klatę piersiową i głowę spowodował u niej obrażenie ciała w postaci bolesności uciskowej prawej okolicy ciemieniowej i trzech sińców o wymiarach 4x3 cm, 8x6 cm, 7x5,5 cm na powierzchni przednio-bocznej ramienia lewego na całej jego długości czym spowodował naruszenie czynności narządów jej ciała na okres poniżej 7 dni tj. przestępstwa z art. 207 § 1 kk i art. 57 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na podstawie art. 207 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk.

W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, Sąd stwierdził, iż powódka wykazała zasadność swojego roszczenia. Nie ulega wątpliwości, że ciężar udowodnienia zasadności roszczenia wysuwanego w pozwie spoczywał na powódce stosownie do treści art. 6 k.c. Zgodnie, bowiem z zasadami procedury cywilnej, ciężar gromadzenia materiału dowodowego spoczywa na stronie (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c., art. 3 k.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronie, a ciężar udowodnienia faktów, mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (por.: wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 r., sygn. akt I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7. poz. 76).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w postaci zeznań stron i świadków, jak również dokumentów, wśród których szczególnie znacznie mają dokumenty zgromadzone w aktach Sadu (...)w P. o sygn. akt (...)okazał się wystarczający dla potwierdzenia wersji zdarzeń prezentowanej przez powódkę.

Przede wszystkim stwierdzić trzeba, że czyny, za które skazany został pozwany popełnione zostały umyślenie, co z kolei pozwala wnioskować, iż została spełniona pierwsza z przesłanek wymienionych a art. 928 § 1 pkt 1 k.c. Z treści wyroku wynika także niezbicie, iż czyny znęcania się psychicznego i fizycznego oraz naruszenia czynności narządów ciała na okres poniżej 7 dni zostały popełnione przeciwko spadkodawcy.

Przechodząc do omówienia trzeciej z przesłanek wymienionych w ww. przepisie, wskazać należy, że Sąd dokonał kwalifikacji zachowania pozwanego jako ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy mając na względzie, nie tylko treść skazującego go wyroku, ale także wynikający z zeznań świadków i samych stron obraz życia rodziny M. od 1992 roku do chwili śmierci T. M..

Czynności sprawcza przestępstwa z art. 157 § 1 k.k. polega na spowodowaniu naruszenia czynności narządów ciała lub rozstroju zdrowia trwającego nie dłużej niż 7 dni, natomiast czynności sprawcza określona w art. 207 § 1 k.k. to znęcanie się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą.

Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że naganne zachowanie pozwanego wobec żony miało charakter ciągły, długotrwały i charakteryzowało się uporczywością. Początkowo kierował on swoje wyzwiska, uwagi, pretensje wobec pasierbicy, do wzbudzało obawy spadkodawczyni o córkę (tak: zeznania świadka M. P. – k. 115-116). Od 2005 roku nasiliły się jego agresywne zachowania, a ich bezpośrednim obiektem stała się także żona. Pozwany często wszczynał awantury, które dotyczyły drobnych spraw życia codziennego, ale także kwestii finansowych. Spadkodawczyni często była obrażana, wyzywana i poniżana przez męża, a ich relacje ulegały stopniowemu pogorszeniu. Pozwany wyrażał wobec spadkodawczyni pretensje, że zbyt mało pracuje, niedostatecznie dużo zarabia, za karę nie pozwalał korzystać z telewizora i robił wyrzuty, że zużywa zbyt dużo energii elektrycznej i wody w domu. Jego zachowanie nie zmieniło się także w czasie choroby nowotworowej spadkodawczyni. W ocenie Sądu, z uwagi na cierpienie związane z chorobą, zachowania polegające na naśmiewaniu się, wyzwiskach, ciągłych pretensjach, były dla spadkodawczyni szczególnie dotkliwe. Zważywszy, że znęcanie się nad żoną trwało około 6 lat, a jego nasilenie wobec wspólnego zamieszkania było szczególnie dotkliwe, nie może budzić wątpliwości, iż charakter tego czynu karalnego ocenić trzeba jako ciężkie przestępstwo.

Okoliczność pobicia spadkodawczyni, stwierdzona wyrokiem karnym stanowi potwierdzenie agresywnego nastawienia pozwanego wobec żony i dodatkowo wzmacnia powyższą argumentację. Podkreślić w tym miejscu trzeba, że w mieszkaniu małżonków dochodziło do częstych interwencji funkcjonariuszy policji z powodu awantur wszczynanych przez pozwanego. Spadkodawczyni szukała pomocy w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, czuła się bezradna, nie potrafiła zaradzić niszczącej ją sytuacji (zeznania świadka D. B. – k. 116). Znamiennym jest stwierdzenie powódki, iż zarówno ona, jak i jej matka, żyły w przeświadczeniu, że zasłużyły sobie na złe traktowanie pozwanego, a jego słowa na swój temat uważały za zgodne z prawdą. Czuły się zastraszane (zeznania powódki – k. 154-155).

Jakkolwiek testament T. M. (k. 11) uznany został za nieważny, to jego treść potraktować można jako odzwierciedlenie jej uczuć wobec męża, co nie pozostaje bez znaczenia w niniejszej sprawie.

Argumentacja pozwanego zmierzająca do wykazania, że jego działania nie były podyktowane chęcią sprawienia przykrości spadkodawczyni, poczucia bezkarności, podporządkowania jej swojej woli, a jedynie odpowiedzią na konflikt małżonków i działania samej spadkodawczyni, nie znalazła uznania w oczach Sądu. Próba takiego przedstawienia zachowania pozwanego w kontekście ustaleń odnoszących się do relacji małżonków na przestrzeni lat 2005 -2012 i kroków spadkodawczyni zmierzających do zaradzenia tej sytuacji w 2011 roku, okazała się zupełnie chybiona.

W ocenie Sądu, odmienna niż dokonana powyżej ocena zachowania pozwanego prowadziłyby do sprzeczności z elementarnym poczuciem sprawiedliwości. W okolicznościach niniejszej sprawy uznać bowiem należało, że po stronie pozwanego występowało szczególne nasilenie złej woli, a skutki jego działań spadkodawczyni odczuwała jako dotkliwe, zwłaszcza w okresie jej choroby.

Powództwo zasługiwało zatem na uwzględnienie w całości.

Sąd orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 98 k.p.c., to jest zgodnie z zasadą odpowiedzialności strony przegrywającej za wynik postępowania. Wobec uwzględnienia powództwa, stroną przegrywającą jest pozwany. Na koszty postępowania w niniejszej sprawie składają się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 7.500 zł (art. 13 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych), od której powódka w całości była zwolniona, oraz koszty zastępstwa procesowego stron po. 3.600 zł (§ 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu). Sąd w punkcie 2 wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu

kosztów zastępstwa przez adwokata oraz w punkcie 3 wyroku, nakazać ściągnąć od niego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Poznaniu całą opłatę sądową od pozwu wobec jej nieuiszczenia przez powódkę.

SSO Maria Taront